

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

№ 2/2022

Нововведення Закону України від 30 листопада 2021 року № 1914-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» Частина 2. Адміністрування податкового боргу, перевірки

В цьому інформаційному листі ми продовжуємо розгляд нововведень, запроваджених Законом України від 30 листопада 2021 року № 1914-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» (далі – Закон № 1914).

Зміни та доповнення до норм Податкового кодексу України (далі – Кодекс), які розглядаються в цьому листі, набрали чинності з **1 січня 2022 року** (окрім деяких норм, які набирають чинності з дня, наступного за днем опублікування Закону, з 21 листопада 2021 року та 1 липня 2022 року).

Цей лист має інформаційний характер та не є індивідуальною податковою консультацією, оскільки не базується на особливостях фактичних обставин операцій конкретного платника податку. Інформаційний лист ґрунтується на положеннях чинного законодавства України та практики його застосування, які можуть змінитися в майбутньому.

Кожен платник податку у порядку, визначеному статтями 52 та 53 Кодексу, може звернутися до контролюючого органу з наведенням фактичних обставин операцій та наданням відповідних матеріалів для отримання індивідуальної податкової консультації.

Першу частину огляду норм Закону № 1914 можна знайти в інформаційному листі № 1/2022.

I. ЗМІНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРАВ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ УЧАСНИКІВ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

1 ЯК ЗМІНИВСЯ ОБСЯГ ПРАВ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ТА КОНТРОЛЮЮЧОГО ОРГАНУ СТОСОВНО ПРОЦЕСУ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК?

Змінами, внесеними Законом № 1914, платникам податків під час проведення перевірок надано право **відкрито** застосовувати технічні прилади і технічні засоби, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засоби фото- і кінозйомки, відеозапису; відкрито здійснювати звукозапис, фото-, відео- фіксацію (відеозйомку), накопичувати та використовувати таку мультимедійну інформацію (фото, відео-, звукозапис) (прим. 1). Аналогічним обсягом прав Закон № 1914 наділив і податкові органи (прим. 2). Тобто перелічені дії законодавець дозволив вчиняти обом сторонам-учасникам податкових перевірок, а виникають такі права починаючи з 1 січня 2022 року. Цим правом сторони зможуть скористатися як під час документальних, так і під час фактичних перевірок (в тому числі і у випадках, якщо відповідні перевірки були розпочаті до 1 січня 2022 року, але станом на 01.01.2022 ще тривають).

Зібрану у такий спосіб інформацію податкові органи включають до матеріалів перевірки, які є підставами для висновків (прим. 3). Наприклад, якщо суб'єкт господарювання без законних підстав відмовиться допустити уповноважених представників контролюючого органу до проведення перевірки, перевіряючі тепер вправі проводити відеозапис процесу спілкування з посадовими особами такого суб'єкта, і такий запис стане невід'ємною частиною акту, складеного відповідно до вимог пункту 81.2 статті 81 розділу II Кодексу.

В свою чергу, платники податків зможуть зробити запис будь-яких моментів податкової перевірки, щоб, наприклад, згодом на підставі пункту 86.7 статті 86 розділу II Кодексу долучити цей матеріал до своїх пояснень при поданні заперечення на акт перевірки у разі незгоди з висновками контролюючого органу.

Звертаємо увагу на **важливість дотримання вимоги щодо відкритості застосування технічних засобів** будь-якою із сторін-учасниць процесу перевірки, адже саме на такому характері їх використання наголошує законодавець.

2 ЯК ЗМІНИВСЯ ОБСЯГ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ?

Щодо одержання податкової інформації від податкових органів

В переліку функцій контролюючого органу передбачено подання органам місцевого самоврядування наступної звітності (у тому числі по платниках податків – юридичних особах) у розрізі джерел доходів згідно Бюджетного кодексу (прим. 4):

[1]. Новий підпункт 17.1.17 пункту 17.1 статті 17 розділу I Кодексу.

[2]. Новий підпункт 20.1.48 пункту 20.1 статті 20 розділу I Кодексу.

[3]. Новий підпункт 83.1.7 пункту 83.1 статті 83 розділу II Кодексу.

[4]. Підпункт 19-1.1.53 пункту 19-1.1 статті 19-1 розділу I Кодексу, абзаци четвертий-шостий підпункту 12.3.3 пункту 12.3 статті 12 розділу I Кодексу.

- ✓ про суми нарахованих та сплачених податків та/або зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та/або зборів на відповідних територіях;
- ✓ про суми списаного безнадійного податкового боргу; суми розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань та/або податкового боргу платників податків, які повинні бути сплачені до місцевих бюджетів на відповідних територіях; суми наданих податкових пільг, включаючи втрати доходів бюджету від їх надання.

Закон № 1914 уточнив, що таку звітність органи місцевого самоврядування вправі отримувати від податкових органів за запитом в розрізі **всіх платників податків**, а не лише по юридичних особах, як це було передбачено до 1 січня 2022 року (прим. 5). Внаслідок таких змін у органів місцевого самоврядування з'являється можливість одержувати більш якісну інформацію, необхідну для планування бюджетів та моніторингу їх виконання.

Щодо надання податкової інформації

Також Законом № 1914 до повноважень органів місцевого самоврядування віднесено надання інформації контролюючому органу за місцезнаходженням земельних ділянок щодо виділених земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) на підставі рішень органу місцевого самоврядування з наданням копій наступних документів:

- ✓ документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України (паспорта громадянина);
- ✓ реєстраційного номера облікової картки платника податків;
- ✓ кадастрового плану земельної ділянки з проекту землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв);
- ✓ сертифіката на право на земельну частку (пай) (за наявності) (прим. 6).

Ця інформація потрібна податковим органам для нарахування земельного податку фізичним особам – власникам зазначених земельних ділянок, і контролю за його сплатою. Передбачено, що таку інформацію надаватимуть в електронному вигляді в порядку та за формою, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Надання зазначеної інформації контролюючим органом на користь органів місцевого самоврядування **не вважається** розголошенням інформації з обмеженим доступом та/або поширенням персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних (прим. 7).

[5]. Абзаци сьомий і восьмий підпункту 12.3.3 пункту 12.3 статті 12 розділу I Кодексу.

[6]. Новий підпункт 12.4.5 пункту 12.4 статті 12 розділу I Кодексу.

[7]. Новий абзац другий підпункту 21.1.5 пункту 21.1 статті 21 розділу I Кодексу.

II. ЗМІНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОЦЕДУРИ СТЯГНЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

I. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ТИМЧАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ У ПРАВІ ВИЇЗДУ КЕРІВНИКА ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ-БОРЖНИКА ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ

Закон № 1914, починаючи з 1 січня 2022 року, наділив податкові органи можливістю застосовувати тимчасове обмеження у праві виїзду **керівника юридичної особи або постійного представництва нерезидента – боржника** за межі України як забезпечувальний захід виконання судового рішення або рішення керівника контролюючого органу про стягнення суми податкового боргу (прим. 8).

Відповідні зміни внесено до статей 14, 20, 87 та 91 Кодексу, статей 283 і 289-2 Кодексу адміністративного судочинства України та статті 6 Закону України від 21 січня 1994 року № 3857-XII «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

Важливо розуміти, що таке обмеження може запроваджуватись **виключно** на підставі рішення суду щодо керівника платника податків – боржника та полягає у тимчасовій забороні його виїзду за межі України.

У зв'язку з введенням нового інструменту та необхідністю його реалізації на практиці:

1) Уточнено право контролюючого органу на отримання інформації щодо боржників. Зокрема, податкові органи вправі отримувати безоплатно від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, у тому числі від органів, які забезпечують ведення відповідних державних реєстрів (кадастрів), не лише інформацію, документи і матеріали що необхідні для контролю за нарахуванням та сплатою податків, а й конкретно – стосовно керівників юридичних осіб або постійних представництв нерезидентів-боржників (у визначених Кодексом випадках) (прим. 9).

2) Надано право контролюючому органу звертатися до суду щодо встановлення тимчасового обмеження у праві виїзду керівників юридичних осіб або постійних представництв нерезидентів-боржників за межі України у разі невиконання податкового обов'язку щодо сплати грошових зобов'язань, що призвело до виникнення у такої юридичної особи або постійного представництва нерезидента податкового боргу (прим. 10).

1

ЗА ЯКИХ УМОВ ДО КЕРІВНИКА ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ АБО ПОСТІЙНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА НЕРЕЗИДЕНТА – БОРЖНИКА МОЖЕ ЗАСТОСОВУВАТИСЬ ТИМЧАСОВЕ ОБМЕЖЕННЯ В ПРАВІ ВИЇЗДУ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ?

Тимчасове обмеження в праві виїзду за межі України може застосовуватися до керівника платника податків – юридичної особи або постійного представництва нерезидента (далі – платника податків-боржника) за наявності у такого платника податків податкового боргу, для якого виконуються дві умови одночасно:

[8]. Абзац третій нового пункту 87.13 статті 87 розділу II Кодексу.

[9]. Нова редакція підпункту 20.1.3 пункту 20.1 статті 20 розділу I Кодексу.

[10]. Новий підпункт 20.1.35-2 пункту 20.1 статті 20 розділу I Кодексу.

- ✓ сума податкового боргу перевищує 1 мільйон гривень, та
- ✓ цей податковий борг не був погашений протягом 240 календарних днів з дати вручення платнику податків податкової вимоги (прим. 11).

Разом із тим виключенням у застосуванні цього інструменту є: існування зобов'язання держави щодо повернення боржнику помилково та/або надміру сплачених ним грошових зобов'язань, бюджетного відшкодування податку на додану вартість, загальна сума непогашеної заборгованості держави перед боржником дорівнює або перевищує суму податкового боргу такого боржника (прим. 12). Наявність такого факту згідно вимог Закону № 1914 є підставою для підготовки документів для звернення до суду з поданням про встановлення тимчасового обмеження у праві виїзду керівника за межі України (прим. 13). При цьому, згадана непогашена заборгованість держави перед платником податків включає як загальнодержавні податки та збори (в тому числі бюджетне відшкодування податку на додану вартість), так і місцеві податки. Нагадаємо, що помилково та/або надміру сплачені суми грошового зобов'язання підлягають поверненню платнику відповідно до статті 43 розділу II Кодексу, **крім випадків наявності у такого платника податкового боргу** (прим. 14).

2 ЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СУДОМ СПРАВ З ПРИВОДУ ТИМЧАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА ВИЌЗД ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ?

Закон № 1914 доповнив Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) статтю 289-2 «Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу тимчасового обмеження права громадян України на виїзд за межі території України», а також вніс зміни до статті 283 «Особливості провадження у справах за зверненням податкових та митних органів» (прим. 15).

Тобто, з 1 січня 2022 року визначено, що:

- ✓ адміністративна справа з приводу тимчасового обмеження права громадян України на виїзд за межі території України розглядається судом протягом 48 годин з дня подання відповідної позовної заяви;
- ✓ апеляційні скарги на судові рішення в адміністративних справах, визначені статтю 289-2 КАС України, можуть бути подані у 10-денний строк із дня їх проголошення;
- ✓ суд апеляційної інстанції розглядає справу цієї категорії у 10-денний строк після закінчення строку на апеляційне оскарження з повідомленням учасників справи;
- ✓ рішення суду у справі, визначеній пунктом 7 частини першої статті 283 КАС України (щодо встановлення тимчасового обмеження керівника юридичної особи або постійного представництва нерезидента-боржника), підлягає негайному виконанню.

[11]. Абзац перший нового пункту 87.13 статті 87 розділу II Кодексу.

[12]. Абзац другий нового пункту 87.13 статті 87 розділу II Кодексу.

[13]. Абзац перший пункту 91.3 статті 91 розділу II Кодексу в редакції Закону № 1914.

[14]. Підпункт 43.1 статті 43 розділу II Кодексу.

[15]. Підпункт 1 частини 3 Закону № 1914.

3

ЯКИМ ЧИНОМ КЕРІВНИК ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ-БОРЖНИКА, ЗМОЖЕ ДІЗНАТИСЬ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЩОДО НЬОГО ТИМЧАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ У ПРАВІ ВИЇЗДУ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ?

З метою інформування керівника платника податків-боржника про застосування щодо нього тимчасового обмеження у праві виїзду за межі України передбачається ведення Реєстру керівників платників податків-боржників, який буде публічним (прим. 16).

Цей Реєстр буде оприлюднюватись на офіційному вебпорталі Державної податкової служби України. Форма Реєстру керівників платників податків – боржників, порядок його ведення, наповнення відомостями та оприлюднення затверджується Міністерством фінансів України.

Реєстр керівників платників податків – боржників, стосовно яких застосовано тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України, наповнюється відомостями, зокрема про прізвище, ім'я, по-батькові (за наявності) такого керівника, назву та реєстраційний код платника податків, реквізити судового рішення, суму податкового боргу, початок та закінчення (із зазначенням підстави) тимчасового обмеження.

Інформація щодо застосування тимчасового обмеження до керівника платника податків-боржника буде розміщуватись в Реєстрі не пізніше **наступного робочого дня** з дня отримання контролюючим органом рішення суду, що набрало законної сили, яким таке тимчасове обмеження встановлюється (прим. 17). У ці ж строки контролюючий орган інформує про запровадження тимчасового обмеження центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону – Адміністрацію Державної прикордонної служби України, у порядку обміну інформацією, затвердженому Міністерством фінансів України та Міністерством внутрішніх справ України.

4

КОЛИ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ДІЯ ТИМЧАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ У ПРАВІ ВИЇЗДУ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ?

Підставами для закінчення дії тимчасового обмеження у праві виїзду керівника платника податків-боржника за межі України є:

- ✓ погашення податкового боргу у сумі, зазначеній у рішенні суду;
- ✓ отримання у встановленому законодавством порядку інформації про зміну керівника боржника;
- ✓ отримання рішення суду про відкриття провадження у справі про банкрутство такого боржника (прим. 18).

Не пізніше **наступного робочого дня** з дня виявлення підстав для закінчення дії тимчасового обмеження у праві виїзду за межі України контролюючий орган:

- ✓ інформує Адміністрацію Державної прикордонної служби України про скасування встановленого тимчасового обмеження у праві виїзду керівника юридичної особи або постійного представництва нерезидента-боржника за межі України;
- ✓ наповнює такими відомостями Реєстр керівників платників податків - боржників (прим. 19).

[16]. Новий підпункт 14.1.213-1 пункту 14.1 статті 14 Кодексу.

[17]. Абзаци четвертий-шостий нового пункту 87.13 статті 87 розділу II Кодексу.

[18]. Новий пункт 87.14 статті 87 розділу II Кодексу.

[19]. Абзаци сьомий-дев'ятий нового пункту 87.13 статті 87 розділу II Кодексу.

II. ІНШІ ЗМІНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОЦЕДУРИ СТЯГНЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

1

ЗА ЯКИХ УМОВ КОНТРОЛЮЮЧИЙ ОРГАН МАЄ ПРАВО ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ ПРО СТЯГНЕННЯ КОШТІВ В РАХУНОК ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ БЕЗ РІШЕННЯ СУДУ?

Кодекс надає право контролюючому органу здійснювати за платника податків і на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності – шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває у податковій заставі (прим. 20).

Законом № 1914 уточнено передбачену абзацом другим пункту 95.5 статті 95 Кодексу процедуру, згідно з якою стягнення коштів здійснюється за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу у випадку, коли податковий борг виник в результаті несплати **самостійно задекларованих платником податків сум** (такі грошові зобов'язання вважаються узгодженими на підставі пункту 54.1 статті 54 розділу II Кодексу та не підлягають оскарженню згідно з пунктом 56.11 статті 56 розділу II Кодексу). Нагадаємо, що таке стягнення, здійснюється **без звернення до суду** (прим. 21).

Зазначена процедура, як і раніше може застосовуватися за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу за наступних обставин:

податковий борг не сплачується протягом 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати узгодженого грошового зобов'язання, і

відсутнє (або наявне у меншій сумі) непогашене зобов'язання держави щодо повернення такому платнику податків помилково та/або надміру сплачених ним грошових зобов'язань, та/або бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Новацією є те, що така процедура здійснюється **незалежно від розміру податкового боргу**.

При цьому, передбачено, що за наявності непогашеного зобов'язання держави перед платником податків у сумі, що є меншою за суму податкового боргу, рішення про стягнення коштів в рахунок погашення податкового боргу приймається **в межах різниці між сумою податкового боргу та сумою зобов'язання держави** (прим. 22).

Тобто відбулися наступні зміни (у порівнянні з попередньою редакцією норми Кодексу):

1) з одного боку, законодавці скасували умову, яка дозволяла контролюючому органу застосовувати зазначену процедуру виключно після того, коли сума податкового боргу перевищить 5 мільйонів гривень. Отже, відтепер стягнення можливе без обмеження по сумі податкового боргу.

2) з іншого боку, чітко визначили, що дозволено стягувати з платника податків лише ту суму грошових коштів, яка дорівнює різниці між тим, що він заборгував державі і тим, що держава має йому повернути згідно Кодексу (причому, не лише в частині помилково та/або надміру сплачених грошових зобов'язань, а і в частині відшкодування податку на додану вартість).

[20]. Пункт 95.1 статті 95 розділу II Кодексу.

[21]. Абзац другий пункту 95.5 статті 95 розділу II Кодексу.

[22]. Абзац другий пункту 95.5 статті 95 розділу II Кодексу в редакції Закону № 1914.

Разом із тим стягнення коштів в рахунок погашення податкового боргу, що виник в результаті несплати сум грошових зобов'язань, які донараховані **за результатами контрольно-перевірочної роботи**, буде здійснюватися, як і раніше, **на підставі рішення суду** (прим. 23).

ЩО ЗМІНИЛОСЯ В ОПРИЛЮДНЕННІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПЛАТНИКІВ 2 ПОДАТКІВ-БОРЖНИКІВ?

На практиці мали місце випадки, коли платники податків – фізичні особи (не підприємці) не отримували інформацію про виникнення у них податкового боргу (наприклад, з податку на майно), і фактично дізнавалися про це вже при застосуванні до них процедур стягнення. Щоб усунути цю проблему Закон № 1914 запровадив механізм такого повідомлення через інформаційні ресурси ДПС. На офіційному вебпорталі ДПС щомісяця буде публікуватись інформація про фізичних осіб, які мають податковий борг, із зазначенням:

- дати народження фізичної особи;
- прізвища, ім'я, по батькові (за наявності);
- суми податкового боргу такої фізичної особи в розрізі платежів та відповідних територіальних органів ДПС із зазначенням їх керівників (прим. 24).

При цьому, для уникнення спорів законодавець передбачив, що контролюючий орган не несе відповідальності за можливі помилки у оприлюдненій інформації, які виникають з незалежних від податкових органів причин, зокрема якщо платник податків:

- зазначив неправильні реквізити у документах про сплату податків і зборів;
- не виконав обов'язок щодо надання контролюючим органам інформації про зміну своїх даних чи даних про об'єкти оподаткування (прим. 25).

Одночасно Закон № 1914 вніс зміни до законів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про захист персональних даних», відповідно до яких не може бути обмежено доступ до інформації про наявність у фізичної особи податкового боргу, а перелічена вище інформація, яка публікується на офіційному вебпорталі ДПС, **не належить** до інформації з обмеженим доступом (прим. 26).

[23]. Пункт 95.4 статті 95 розділу II Кодексу.

[24]. Абзац п'ятий пункту 35.4 статті 35 розділу I Кодексу в редакції Закону № 1914.

[25]. Абзац восьмий пункту 35.4 статті 35 розділу I Кодексу в редакції Закону № 1914.

[26]. Частина п'ята статті 6 Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації», абзац третьої частини третьої статті 5 Закону України від 1 червня 2010 року № 2297-VI «Про захист персональних даних» в редакції Закону № 1914.

III. ІНШІ ЗМІНИ

I. ЗМІНИ ЩОДО ПРОЦЕДУР ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Закон № 1914 передбачив декілька важливих змін, що стосуються процедур податкового контролю: надання платниками податків документів, направлення запитів податковими органами тощо. Нижче описані такі нововведення.

Щодо перевірок заявленого до відшкодування з бюджету та/або від'ємного значення податку на додану вартість

Пункт 44.5 статті 44 розділу II Кодексу визначає дії платника податків у разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів. Зокрема, передбачено строк для надання платником податків письмового повідомлення про факт втрати документів (із наданням оформлених відповідно до законодавства документів, підтверджуючих настання події, що призвела до такої втрати, пошкодження або дострокового знищення документів) і встановлена вимога про подальше їх відновлення протягом визначеного терміну. За загальним правилом, дотримання платником податків такої процедури є передумовою неможливості здійснення перевірок, що в свою чергу є підставою для перенесення строків проведення перевірок до дати відновлення та надання документів до перевірки.

Змінами, що внесено Законом № 1914, **виключено можливість** застосування зазначеного перенесення строків у випадку проведення документальних перевірок заявленого до відшкодування з бюджету та/або від'ємного значення податку на додану вартість (тобто перевірок, які передбачені положеннями статті 200 розділу V Кодексу (прим. 27). Це означає, що у разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів, які є предметом такої перевірки, платник податків має повідомити про це податкові органи і здійснити дії по їх відновленню. Але, на терміни проведення перевірки, якщо вона розпочнеться до моменту відновлення, це не вплине. І якщо відновлених документів не буде надано на запит контролюючого органу, вважатиметься, що вони відсутні.

Щодо підстав для направлення запитів контролюючим органом

Пункт 73.3 статі 73 розділу II Кодексу надає контролюючим органам право звертатися до платників податків та інших суб'єктів інформаційних відносин із письмовим запитом про подання інформації (вичерпний перелік та підстави надання якої встановлено законом), необхідної для виконання покладених на контролюючі органи функцій, завдань, та її документального підтвердження.

До 1 січня 2022 року передбачалося, що письмовий запит надсилається, якщо за результатами аналізу податкової інформації, отриманої в установленому законом порядку, виявлено факти, **які свідчать** про порушення платником податків податкового, валютного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Починаючи з 1 січня 2022 року, такий запит може бути надісланий контролюючим органом не лише по факту виявленого правопорушення, а й у разі встановлення факту, який **може свідчити** про порушення платником податків відповідного законодавства.

Разом із тим, контролюючий орган у запиті на одержання інформації (пояснень) має **обов'язково зазначити**, які саме факти виявлені (прим. 28).

[27]. Абзац третій пункту 44.5 статті 44 розділу II Кодексу в редакції Закону № 1914.

[28]. Абзац сьомий пункту 73.3 статті 73 розділу II Кодексу в редакції Закону № 1914.

Щодо відповідей на запити контролюючого органу.

Згідно зі змінами, внесеними до пункту 73.3 статі 73 розділу II Кодексу, платник податків звільняється від обов'язку надання інформації та її документального підтвердження на запит контролюючого органу, **якщо такі документи вже надавались такому контролюючому органу.**

Такий платник податків має право надати контролюючому органу інформацію про дату та номер листа, якими раніше надавалася зазначена інформація та її документальне підтвердження (прим. 29).

II. ЗМІНИ ЩОДО ПРОЦЕДУРИ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ

З 1 січня 2022 року змінилися вимоги до надання суб'єктом владних повноважень (яким є ДПС) доказів на розгляд суду. Закон № 1914 вніс зміни до КАС України, згідно з якими суб'єкт владних повноважень зобов'язаний подавати до суду **всі наявні документи та матеріали**, які можуть бути використані як докази на момент розгляду справи задля забезпечення дотримання засад змагальності сторін в адміністративному судочинстві та свободи в наданні ними своїх доказів, а також доведенні перед судом їх переконливості.

Частиною 2 статті 77 КАС України передбачено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

До 1 січня 2022 року в таких справах суб'єкт владних повноважень не міг посилатися на докази, які не були покладені в основу оскаржуваного рішення, за винятком випадків, коли він доведе, що ним було вжито всіх можливих заходів для їх отримання до прийняття оскаржуваного рішення, але вони не були отримані з незалежних від нього причин.

З огляду на це, суб'єкт владних повноважень був позбавлений процесуальної можливості надавати до суду всі наявні докази під час представництва інтересів держави у адміністративному судочинстві під час розгляду адміністративної справи в суді. Відсутність процесуальної можливості надавати до суду всі наявні докази, які були отримані суб'єктом владних повноважень після прийняття рішень, або вчинення дій чи бездіяльності не узгоджувалась з приписами пунктів 2, 4 частини 3 статті 2 КАС України.

---

[29]. Абзац двадцять перший пункту 73.3 статті 73 розділу II Кодексу в редакції Закону № 1914.

III. ЗМІНИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ РРО/ПРРО ТА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ

1

ЩО ЗМІНИЛОСЯ У ВИМОГАХ ДО ЗАПОВНЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ДОКУМЕНТІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ РРО/ПРРО ПРИ РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ АЛКОГОЛЬНИМИ НАПОЯМИ?

Змінами, що внесені до Закону України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265/95), встановлюється обов'язок для суб'єктів господарювання при застосуванні РРО/ПРРО зазначати у розрахункових документах цифрове значення штрихового коду марки акцизного податку (серія та номер) при роздрібній торгівлі алкогольними напоями (прим. 30). Ця вимога застосовується з 1 січня 2022 року.

2

ЩО ЗМІНИЛОСЯ В ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ?

Суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням електронних платіжних засобів, платіжних чеків, жетонів тощо) при продажу товарів зобов'язані вести в порядку, встановленому законодавством, облік товарних запасів, здійснювати продаж лише тих товарів, що відображені в такому обліку (прим. 31). Закон № 1914 прямо закріпив повноваження Міністерства фінансів України встановлювати порядок та форму обліку товарних запасів для фізичних осіб – підприємців, у тому числі платників єдиного податку (відповідні зміни внесені до статті 3 Закону № 265/95).

Нагадаємо, що відповідний Порядок затверджений наказом Міністерства фінансів України від 3 вересня 2021 року № 496 (прим. 32).

Облік товарних запасів здійснює фізична особа – підприємець шляхом постійного внесення до форми ведення обліку товарних запасів інформації про надходження та вибуття товарів на підставі первинних документів. Зокрема, товарний облік зобов'язані вести фізичні особи – підприємці, які торгують товарами та здійснюють розрахункові операції, та перебувають на загальній системі оподаткування, є платниками єдиного податку третьої групи – платниками ПДВ та фізичні особи – підприємці платники єдиного податку, які торгують такими групами товарів:

технічно складними побутовими товарами, що підлягають гарантійному ремонту;

лікарськими засобами та виробами медичного призначення;

ювелірними та побутовими виробами з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння.

Додатково звертаємо увагу, що фізичні особи – підприємці платники єдиного податку першої групи відповідно до положень Кодексу звільнені від обов'язку застосовувати РРО/ПРРО.

З метою інформування громадськості щодо Порядку ведення обліку товарних запасів для фізичних осіб – підприємців Державною податковою службою України розроблено покрокову відеоінструкцію, яка доступна за посиланням <https://tax.gov.ua/media-tsentr/videogalereya/prezentatsii-ta-inshi/8300.html>.

[30]. Пункт 11 статті 3 Закону № 265/95 в редакції Закону № 1914.

[31]. Абзац перший пункту 12 статті 3 Закону № 265/95 в редакції Закону № 1914.

[32]. Порядок ведення обліку товарних запасів для фізичних осіб – підприємців, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 3 вересня 2021 року № 496, набрав чинності з 26 листопада 2021 року.

3

ЩО ЗМІНИЛОСЯ У ВИМОГАХ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК ЩОДО ВИКОНАННЯ ВИМОГ ЗАКОНУ № 265/95 В ЧАСТИНІ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ?

Відповідно до статті 3 Закону № 265/95 суб'єкт господарювання зобов'язаний надати контролюючим органам на початок проведення перевірки документи (у паперовій або електронній формі), що підтверджують облік та походження товарних запасів, які на момент перевірки знаходяться у місці продажу (господарському об'єкті). Закон № 1914 уточнив, що такий перелік не є виключним. Це можуть бути зокрема, але не виключно, документи щодо інвентаризації товарних запасів, документи про отримання товарів від інших суб'єктів господарювання та/або документи на внутрішнє переміщення товарів (прим. 33).

4

ЩО ЗМІНИЛОСЯ У ВИЗНАЧЕННІ РОЗМІРУ ШТРАФУ ЗА РЕАЛІЗАЦІЮ ТОВАРІВ, ЯКІ НЕ ОБЛІКОВАНІ У ВСТАНОВЛЕНОМУ ПОРЯДКУ, АБО ЗА НЕНАДАННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ТАКИЙ ОБЛІК У МІСЦІ ПРОДАЖУ?

До 1 січня 2022 року стаття 20 Закону № 265/95 передбачала застосування фінансової санкції за рішенням контролюючих органів до суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію товарів, які не обліковані у встановленому порядку, та/або не надали під час проведення перевірки документи, які підтверджують облік товарів, що знаходяться у місці продажу (господарському об'єкті), у розмірі **подвійної** вартості таких товарів, які не обліковані у встановленому порядку, за цінами реалізації, але не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Законом № 1914 внесено зміни, якими з 1 січня 2022 року зменшено зазначену санкцію вдвічі – до одного розміру вартості товарів, які не обліковані у встановленому порядку, за цінами реалізації, але не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (прим. 34).

[33]. Абзац другий пункту 12 статті 3 Закону № 265/95 в редакції Закону № 1914.

[34]. Стаття 20 Закону № 265/95 в редакції Закону № 1914.